

הלכות יסודי התורה פרק ז

פרק ז

יסוד הנבואה

מציאות הנבואה

ידיעה שיש נבואה

א.

מיסודי הדת לידע שהאל מנבא את בני האדם.

ואין הנבואה חלה אלא על "חכם" גדול בחכמה, "גיבור" במידותיו, ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד, בעל דעה רחבה נכונה עד מאד:

מהות הנבואה

ב.

אדם שהוא ממולא בכל המידות האלו, שלם בגופו, כשייכנס לפרדס ויימשך באותן הענינות הגדולים הרחוקים, ותהיה לו דעת נכונה להבין ולהשיג, והוא מתקדש והולך, ופורש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן, והולך ומזרז עצמו, ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים, ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו,

אלא דעתו תמיד פנויה למעלה, קשורה תחת הכיסא, להבין באותן הצורות
הקדושות הטהורות,

ומסתכל בחכמתו של הקב"ה כולה, מצורה ראשונה עד טבור הארץ, ויודע
מהם גדלו -

מיד רוח הקודש שורה עליו:

ג.

ובעת שתנוח עליו הרוח - תתערב נפשו במעלת המלאכים הנקראים
אישים, וייהפך לאיש אחר, ויבין בדעתו שאינו כמות שהיה, אלא שנתעלה
על מעלת שאר בני אדם החכמים, כמו שנאמר בשאול "והתנבית עמם
ונהפכת לאיש אחר" (שמואל א' י"ד) :

מעלות הנבואה

נבואת שאר נביאים

ד.

הנביאים מעלות מעלות הן. כמו שיש בחכמה חכם גדול מחבירו, כך בנבואה
נביא גדול מנביא.

א. בחלום בלילה

וכולן אין רואין מראה הנבואה אלא בחלום בחזיון הלילה, או ביום אחר
שתפול עליהן תרדמה, כמו שנאמר "במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו"
(במדבר י"ב):

וכולן כשמתנבאין איבריהן מזדעזעין, וכוח הגוף כושל, ועשתונותיהם מתטרפות, ותישאר הדעה פנויה להבין מה שתראה.

כמו שנאמר באברהם "והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו" (בראשית ט"ו:י"ב) .

וכמו שנאמר בדניאל "והודי נהפך עלי למשחית ולא עצרתי כח" (דניאל י"ח):

הדברים שמודיעין לנביא במראה הנבואה, דרך משל מודיעין לו, ומיד ייחקק בליבו פתרון המשל במראה הנבואה, וידע מה הוא.

- כמו הסולם שראה יעקב אבינו ומלאכים עולים ויורדים בו, והוא היה משל למלכויות ושעבודן.
- וכמו החיות שראה יחזקאל.
- והסיר הנפוח, ומקל שקד שראה ירמיה,
- והמגילה שראה יחזקאל.
- והאיפה שראה זכריה:

וכן שאר הנביאים,

יש שהן אומרין המשל ופתרונו כמו אלו,

ויש שהן אומרין הפתרון בלבד,

ופעמים אומרין המשל בלבד בלא פתרון, כמקצת דברי יחזקאל וזכריה,

וכולם במשל ודרך חידה הם מתנבאים:

כל הנביאים אין מתנבאין בכל עת שירצו, אלא מכוונין דעתן ויושבין שמחים וטובי לב ומתבודדין, "שאין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות, אלא מתוך שמחה".

לפיכך "בני הנביאים לפנייהם נבל ותוף וחליל וכינור", והם מבקשים הנבואה, וזה הוא שנאמר "והמה מתנבאים" (שמואל א' י"ה) - כלומר מהלכין בדרך הנבואה עד שיינבאו, כמו שאתה אומר, פלוני מתגדל:

אלו שהם מבקשים להתנבא הם הנקראים "בני הנביאים". ואף על פי שמכוונין דעתן - אפשר שתשרה עליהן שכינה ואפשר שלא תשרה:

נבואת משה

כל הדברים שאמרנו הן דרך הנבואה לכל הנביאים הראשונים והאחרונים, חוץ ממשה רבינו, ורבן של כל הנביאים.

א. לא בחלום

ומה הפרש יש בין נבואת משה לשאר כל הנביאים? שכל הנביאים בחלום או במראה, ומשה רבינו והוא ער ועומד, שנאמר "ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול" (במדבר ז' ט"ו):

יב.

ב. לא במשל נ"י מלאך

כל הנביאים על ידי מלאך, לפיכך רואין מה שהן רואין במשל וחידה, משה

רבינו לא על ידי מלאך, שנאמר "פה אל פה אדבר בו" (במדבר י"ב:ח'),

ונאמר "ודבר י"י אל משה פנים אל פנים" (שמות ל"ג:א'),

ונאמר "ותמונת י"י יביט" (במדבר י"ב:ח') - כלומר שאין שם משל, אלא רואה

הדבר על בוריו, בלא חידה בלא משל.

הוא שהתורה מעידה עליו "ומראה ולא בחידות" (במדבר י"ב:ח') - שאינו מתנבא

בחידה, אלא במראה, שרואה הדבר על בוריו:

יג.

ג. לא נבהל

כל הנביאים יראין ונבהלין ומתמוגגים, ומשה רבינו אינו כן.

הוא שהכתוב אומר "כאשר ידבר איש אל רעהו" (שמות ל"ג:א') - כמו שאין

אדם נבהל לשמוע דברי חבירו, כך היה כוח בדעתו של משה רבינו להבין

דברי הנבואה והוא עומד על עמדו שלם:

יד.

ד. בכל עת שירצה

כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו. משה רבינו אינו כן,

אלא כל זמן שיחפוץ "רוח הקודש לובשתו", ו"נבואה שורה עליו", ואינו

צריך לכוון דעתו ולהזדמן לה,

שהרי הוא מכוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת, לפיכך מתנבא בכל עת,

שנאמר "עמדו ואשמעה מה יצוה י"י לכם" (במדבר ט"ח):

ובזה הבטיחו האל, שנאמר "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמד עמדי" (דברים ה"ב-ו"ז) - הא למדת שכל הנביאים כשהנבואה מסתלקת חוזרין לאהלם - שהוא צרכי הגוף כולן, כשאר העם, לפיכך אינן פורשין מנשותיהן.

ומשה רבינו לא חזר לאהלו הראשון, לפיכך פרש מן האשה לעולם, ומכל הדומה לה, ונקשרה דעתו בצור העולמים, ולא נסתלק ההוד מעליו לעולם, וקרבן עור פניו, ונתקדש כמלאכים:

שליחות הנביאים

הנביא אפשר שתהיה נבואתו לעצמו בלבד, להרחיב ליבו ולהוסיף דעתו עד שידע מה שלא היה יודע מאותן הדברים הגדולים. ואפשר שישולח לעם מעמי הארץ, או לאנשי עיר או ממלכה, לבונן אותם, ולהודיעם מה יעשו, או למנוע אותם ממעשים הרעים שבידיהם. וכשמשלחין אותו, נותנין לו אות ומופת, כדי שידעו העם שהאל שלחו באמת:

ולא כל העושה אות ומופת מאמינין אותו שהוא נביא, אלא אדם שהיינו יודעין בו מתחילתו שהוא ראוי לנבואה בחכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן על כל בני גילו, והיה מהלך בדרכי הנבואה ובקדושתה ופרישותה, ואחר כך בא ועשה אות ומופת ואמר שהאל שלחו - מצוה לשמוע ממנו, שנאמר "אליו תשמעון" (דברים י"ח:טו) :

ואפשר שיעשה אות ומופת ואינו נביא, וזה האות יש לו דברים בגוו, אף על פי כן מצוה לשמוע לו, הואיל ואדם גדול הוא וחכם וראוי לנבואה, מעמידין אותו על חזקתו, שבכך נצטוינו, כמו שנצטוינו לחתוך הדין על פי שני עדים כשרים, ואף על פי שאפשר שהעידו בשקר, הואיל וכשרים הם אצלנו מעמידין אותן על כשרותן.

ובדברים האלו וכיוצא בהן נאמר "הנסתרות לי"י אלהינו והנגלות לנו ולבנינו וגמ'" (דברים כ"ט:כ"ח), ונאמר "כי האדם יראה לעינים וי"י יראה ללבב"

(שמואל א' ט"ז:ז') :